

Канд. екон. наук Пащенко О. В., Свір С. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
СВІТОВОГО РИНКУ РОСЛИННИХ ОЛІЙ**

Рослинні олії є найбільш вживаними серед загального споживання харчових жирів, а їх торговельний асортимент включає пальмову, соєву, соняшникову, кукурудзяну, ріпакову, кокосову олію, арахісове масло тощо [1]. Основна частина всієї виробленої рослинної олії використовується у харчовій промисловості, однак вона також активно застосовується й у технічних сферах.

На протязі маркетингових сезонів 2019–2024 рр. обсяги світового виробництва рослинних олій збільшувались і у сезоні 2023/24 рр. склали 223,8 млн т. Протягом аналізованого періоду обсяги експорту рослинних олій знизилися в сезоні 2021/22 рр. через війну проти України, але в 2022–2024 рр. спостерігалось зростання. Основними виробниками рослинних олій є такі країни, як Індонезія, Китай, Малайзія, ЄС, США, Бразилія, Індія. Основними споживачами рослинних олій – Китай, Індонезія, ЄС, США, Бразилія, Малайзія та інші. Серед країн-імпортерів рослинних олій у маркетинговому сезоні 2023–2024 рр. варто виділити Індію, Китай, ЄС, США, Пакистан, Туреччину, Бангладеш, Єгипет, Іран, Малайзію. Серед країн-експортерів – Індонезію, Малайзію, Аргентину, Україну, Канаду, ЄС [2].

Найбільшим обсягом виробництва володіє пальмова олія, яка становить 35% від загальних обсягів виробництва. На другій позиції знаходиться соєва олія з часткою 27,9%, ріпакова олія займає третє місце з 15,2%, а соняшnikова олія – четверте місце з 9,8%. Протягом багатьох років пальмова олія залишається лідером у світовому експорті рослинних олій, за нею слідує соняшnikова, соєва та ріпакова олії. Протягом досліджуваного періоду глобальне виробництво пальмової олії зросло на 9,5%, досягнувши 80,029 млн т. До основних країн-виробників пальмової олії в маркетинговому сезоні 2023-2024 рр. можна віднести

Індонезію, Малайзію, Таїланд, Колумбію та Нігерію; до основних країн-споживачів – Індонезію, Індію, Китай, ЄС, Малайзію; до основних країн-експортерів – Індонезію, Малайзію, Гватемалу, Папуа-Нову Гвінею, Колумбію [2].

Протягом досліджуваного періоду світове виробництво соєвої олії зросло на 11%, досягнувши 65,391 млн т, ріпакової олії – на 19,9%, до 34 млн т, а соняшникової олії – на 3%, до 21,85 млн т [2].

Дослідження цінових чинників на світовому ринку рослинних олій виявило, що в квітні 2022 року ціни на основні види олій (пальмова, соєва, ріпакова та соняшникова) досягли рекордно високих показників. Ці тенденції були зумовлені початком війни проти України. На травень 2024 року вартість пальмової олії становила 857 дол./т, соєвої – 532 дол./т, ріпакової – 0,46 дол./фунт, соняшникової – 925 дол./т [3]. Відповідно до прогнозів, до 2031 р. обсяги ринку рослинних олій можуть досягти 327,3 млрд дол., а до 2032 р. – близько 360,93 млрд дол. Середній щорічний темп зростання світового ринку рослинних олій становитиме 7% у період з 2024 р. по 2032 р. Протягом прогнозованого періоду 2024–2032 рр. Північна Америка займатиме провідні позиції на світовому ринку рослинних олій. Південна Азія стане найбільш привабливим регіоном для постачальників у цій галузі. Очікується, що соєва олія продемонструє найвищі темпи зростання, досягнувши 2,09% [4; 5].

На розвиток світового ринку рослинних олій впливають такі фактори, як зростання усвідомленості споживачів щодо здоров'я та добробуту, збільшення інтересу до рослинних і натуральних товарів, розвиток харчової індустрії, зростання застосування рослинних олій для виготовлення біодизеля, підтримка з боку держави та різні ініціативи, збільшення використання в нехарчових сферах, значний розвиток онлайн та офлайн каналів продажу на ринку олій, а також зростання виробництва органічних харчових олій. Серед загроз, що можуть вплинути на розвиток світового ринку рослинних олій, можна виділити наступні: здоров'я населення, наявність небезпечних компонентів у рафінованих рослинних оліях, а також брак дієвих нормативних стандартів і законодавства для

виробництва на глобальному ринку, збільшення випадків підробок, конкуренція з альтернативними оліями, виклики сталого розвитку, нестабільність цін на сировину та зміни в нормативному регулюванні, інновації в харчовій промисловості, коливання в міжнародних ланцюгах постачання [4–6].

Список використаних джерел:

1. Рослинні олії. Луцький національний технічний університет. URL: https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/%D0%AF%D1%80%D0%BE%D1%88%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87%202/page35.html.
2. Oilseeds: World Markets and Trade. United States Department of Agriculture Foreign Agricultural Service. 2024. URL: <https://apps.fas.usda.gov/psdonline/circulars/oilseeds.pdf>
3. Insider. Insider Inc. 2024. URL: <https://markets.businessinsider.com/commodities/palm-oil-price>.
4. Global Vegetable Oil Market 2024–2033. CMI Consulting LLC. 2024. URL: <https://www.custommarketinsights.com/report/vegetable-oil-market/>.
5. Vegetable Oils Market Outlook, 2021-2031. URL: <https://www.transparencymarketresearch.com/vegetable-oil-market.html>
6. Vegetable Oils Market Outlook (2022-2032). URL: <https://www.factmr.com/report/vegetable-oils-market>.

Канд. екон. наук Скрипник Н. Є., Батир О. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ФАКТОРИ ТА ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ АРТ-БІЗНЕСУ
В ГЛОБАЛЬНІЙ КРЕАТИВНІЙ ЕКОНОМІЦІ**

Вплив цифрових технологій на арт-ринок стає все більш помітним завдяки активному використанню онлайн-платформ, соціальних мереж та блокчейн-технологій. Сучасні цифрові інструменти дозволяють не лише розширити географію продажів, але й створити нові формати представлення мистецтва, зокрема через цифрові виставки та продаж NFT.

Зростання попиту на креативні індустрії відображає глобальні зміни в культурних та споживчих вподобаннях суспільства. Сучасні споживачі все більше цінують унікальність і автентичність, що стимулює інвестиції у мистецтво